www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

Designing the Curriculum Model Based on the Development of Teamwork Skills at the Undergraduate Nursing

Azita Delfan Azari [1]

[1] *Department of Educational Science, Cha. C., Islamic Azad University, Chalus, Iran*

**Corresponding author: Azita Delfan Azari, Department of Educational Science, Cha. C., Islamic Azad University, Chalus, Iran. E-mail:azitadelfan@iau.ac.ir*

Article Info

Keywords: *designing model, curriculum, Curriculum Planning ,teamwork skills,Nursing Education, undergraduate nursing*

Abstract

Introduction: Teamwork is a skill that should have grown from a student's period in nursing students, and this will only be possible through a curriculum.. Therefore, the purpose of the present study was to design the curriculum model based on the development of teamwork skills for undergraduate nursing

Methods: Based on the qualitative plan and in order to determine the elements necessary for preparing a curriculum based on the development teamwork skills, the books and resources and internal and external articles were first studied and taken notes. Then, by a semi-structured interview of 12 The expert (6 curriculum experts and 6 nursing instructors) modified and completed the information obtained and finally, , they were classified, organized and presented in the form of tables through the descriptive statistics

Results: The Curriculum based on the development of teamwork skills has different dimensions such as goals, content, teaching-learning methods and evaluation, each of each of which has a variety of levels and should be considered in this curriculum

Conclusion: Teamwork skill is something that is acquired thing, and the training of the mentioned skill is necessary in the framework the written programs for nursing students, therefore, curriculum development in this regard is of particular importance

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-07]

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۹، شماره ۳، ۱۴۰۵
صفحات: ۲۱-۱۱

طراحی الگوی برنامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت های کار تیمی در مقطع کارشناسی رشته پرستاری

آزیتا دلفان آذری [۱]

[۱] گروه علوم تربیتی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران

* نویسنده مسوول: آزیتا دلفان آذری ، گروه علوم تربیتی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران ایمیل: Azitadelfan@iau.ac.ir

چکیده

مقدمه: کار تیمی مهارتی است که می بایست از دوران دانشجویی در دانشجویان رشته پرستاری رشد یافته و این موضوع تنها از طریق برنامه ای مدون میسر خواهد شد. لذا هدف پژوهش حاضر نیز تدوین الگوی بر نامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت های کار تیمی برای مقطع کارشناسی رشته پرستاری بوده است.

روش‌ها: براساس طرح کیفی و به منظور تعیین عناصر لازم برای تدوین برنامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت کار تیمی، ابتدا کتب، منابع و مقالات داخلی و خارجی مورد مطالعه و سپس مورد فیش برداری قرار گرفت، به دنبال عمل انجام گرفته ضمن مصاحبه نیمه ساختار یافته از۱۲ صاحب نظر(۶نفر متخصص برنامه درسی و ۶ نفر مدرس پرستاری) به اصلاح و تکمیل اطلاعات بدست آمده پرداخته و در نهایت از طریق آمار توصیفی اطلاعات جمع آوری شده دسته بندی، سازماندهی و در غالب جداول ارایه شد.

یافته‌ها: برنامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت های کار تیمی دارای ابعاد مختلفی چون اهداف، محتوا، روش های یاددهی –یادگیری و ارزشیابی است که هر کدام از این مضامین نیز خود دارای سطوح متنوعی می باشند و می بایست در تدوین برنامه درسی ذکر شده مد نظر قرار گیرد.

نتیجه‌گیری: مهارت کار تیمی امری اکتسابی بوده و آموزش مهارت ذکر شده در غالب برنامه ای مدون جهت دانشجویان پرستاری امری ضروری است بنابراین تدوین برنامه درسی در این رابطه از اهمیت ویژ ه ای برخوردار است.

واژگان کلیدی: طراحی الگو، برنامه درسی، برنامه ریزی درسی، مهارت های کار تیمی،آموزش پرستاری، پرستاری مقطع کارشناسی

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-07]

مقدمه

تیم یک واحد متشکل از دو یا چند نفر است که کار خود را برای انجام یک هدف خاص هماهنگ کرده و باهم تعامل دارند. مفهوم تیم مفهوم مأموریت مشترک و مسئولیت جمعی است. سازمان جهانی بهداشت کار تیمی را اقدامی هماهنگ شده که دو یا چند نفر به طور همزمان، پیوسته و مشترک انجام می دهند، تعریف می کند و به اهداف توافق شده مشترک، آگاهی روشن و احترام به نقش های دیگران اشاره می نماید [۱]. .مهارت کار تیمی یکی از هفت مهارت عمومی انسان هزاره سوم بوده و توانایی انجام کار تیمی سومین مهارت مهم بعد از مهارت های ارتباطی و مهارت های تحلیلی در افراد به شمار می رود [۲].

در رابطه با بیماران می بایست به این موضوع اشاره نمود که کیفیت مراقبت و ایمنی بیمار مستلزم مهارت در کار تیمی است و پرستاران از جمله پرسنلی هستند که نه تنها در تیم مراقبتی پرستاری در حال ارایه خدمت هستند بلکه به عنوان یکی از اعضاء تیم بهداشت و درمان یا تیم سلامت نیز نقش عمده ای را ایفاء می کنند زیرا هر فردی که در فرآیند مراقبت از بیمار دخیل بوده و نقش و مسئولیت های مشخصی داشته باشد عضو تیم مراقبت های بهداشتی – درمانی و سلامت شناخته می شود[۳].

متاسفانه به طور سنتی پرستاران و دیگر پرسنل مراقبت سلامت، همیشه به عنوان افراد مجزا عمل کرده اند و با وجود اهمیت کار گروهی در مراقبت سلامت بیشتر واحدهای بالینی به عنوان مجموعه ای از حرفه های جداگانه عمل می کنند[۴]. . واقعیت این است که اعضای این گروه ها به ندرت با هم آموزش داده می شوند. به علاوه آن ها از رشته های مجزا آمده و برنامه های آموزشی داشته اند که کمتر قادر هستند به صورت گروهی کار کنند. عواملی مانند غرور، حسادت، ترس از به تهدید افتادن موقعیت حرفه ای، تصور از دست دادن قدرت و ناتوانی در برقراری ارتباط و همکاری مؤثر با دیگران از جمله عوامل بازدارنده برای کار گروهی است [۳].

برقراری همکاری تیمی به عنوان یک جزء کلیدی مرتبط با خودکارآمدی اعضای تیم سلامت قلمداد شده که می تواند برآیندهای سلامتی در بیماران و همچنین کیفیت خدمات موثر و ایمن را ارتقا دهد[۵]. . بنابراین دانشگاه ها می بایست به تربیت فارغ التحصیلانی بپردازد که در زمینه کار تیمی توانمند شده و مهارت هایی را کسب نموده باشند[۶].

شایان ذکر است که یکی از شایستگی های لازم و مهم کادر مراقبتی و پرستاران داشتن مهارت کافی در کار تیمی، تعاون، همکاری و ... است و همین امر لزوم آموزش در دوران تحصیل را مطرح می سازد زیرا یک تیم موفق می بایست درک مشترکی از آنچه باید انجام شود را داشته و لازم است آنچه سبب موفقیت تیم می شود را دانسته و بیاموزند[۷]. به بیان دیگر می توان گفت از طریق آموزش مهارت کار تیمی، مراقبت نوآورانه، ارتباطات بین حرفه ای، مدیریت، حمایت و رهبری می توان بر ارتقاء کارگروهی تاثیر گذاشت و این موضوع به نوبه خود سبب افزایش کیفیت مراقبت از بیمار، رضایت بیمار، رضایت شغلی و کاهش هزینه می شود[۸].

همانطور که می دانید دانشجویان پرستاری تامین کننده ی نیروی پرستاری جامعه بوده و افزایش دانش، درک و مهارت آن ها در کار تیمی امری حیاتی و ضروری است زیرا توانایی ارایه مراقبت ایمن و بیمار محور، نیازمند ارتباط موثر و همکاری مناسب بین گروهی و خارج گروهی بوده و همین امر وجود برنامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت کار تیمی در دوران تحصیل را مطرح می سازد[۹]. از این رو آموزش مهارت کارتیمی ضروریست اما نیاز است این فرآیند قانون مند شود [۱۰]. تا بتواند نقش مهمی در شکل گیری این مهار ت ایفا کند. در واقع برنامه آموزشی که به کار تیمی توجه دارد از طریق فراهم آوردن فرصت های همکاری، گفتگو و حل مساله تیمی بستری را ایجاد می کند تا فراگیران از طریق آن نه تنها مفاهیم علمی را می آموزند بلکه مهارت های زندگی تیمی نظیر ارتباط، همدلی، همکاری و ... را نیز به دست می آورند [۱۱]. به همین جهت برنامه درسی به عنوان قلب نظام آموزشی مورد توجه قرار داشته و راهی است برای قانونمند شدن فرآیند های آموزشی [۱۲]. از این رو می بایست تکامل مهارت کارتیمی به اشکال مختلف در برنامه درسی مورد تاکید قرار گیرد [۱۰].

در اکثر دانشگاه ها چه در داخل کشور و چه در خارج از کشور نیز یکی از اهداف مهمی که فارغ التحصیلان پرستاری لازم است به آن دست یابند مهارت کار تیمی است اما متاسفانه آن چه چشمگیر است این است که درس مشخصی برای آن تعیین نگشته و کاملا روشن نیست با چه اهداف، محتوا، راهبردهای یاددهی یادگیری و ارزشیابی قرار است به آن دست یابند[۱۳]. بطور مثال در دانشگاه ایالت پنسیلوانیا[1] در رشته پرستاری دروسی نظیر تشریح، میکروب شناسی، ارزیابی سلامت، آمار زیستی، اصول و مهارت های پرستاری، مراقبت های پرستاری در بیماری ها و ... تدریس شده اما ذکری از مهارت کار تیمی نشده است[۱۴]. . در مدرسه پرستاری دانشگاه کارولینای شمالی[2] نیز دروسی نظیر اصول پرستاری، نقش پرستار در تغذیه سالم، بررسی سلامت، آسیب شناسی، مراقبت های پرستاری در بزرگسالان دارای

[1]. Pennsyl vania

[2] . North Carolina

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-07]

مشکلات سلامتی ، پژوهش در پرستاری، مراقبت پرستاری در بیماری های مزمن و ... تدریس شده و مبحثی از مهارت کار تیمی دیده نشد[۱۵].

در دانشگاه پیتزبرگ[۳] نیز دروسی چون تشریح، فیزیولوژی، میکروب شناسی، داروشناسی، اصول و مهارت های پرستاری، پرستاری در بیماری های مزمن و ... تدریس شده و چیزی از مهارت کارتیمی دیده نمی شود[۱۶].. در دانشگاه ورمانت [۴] آمریکا دروسی نظیر تشریح، فیزیولوژی، آسیب شناسی، شیمی عمومی، بیوشیمی، روانشناسی، اختلالات روانی، تغذیه، میکروب شناسی، تحقیق در پرستاری، ارزیابی سلامت، پرستاری از بزرگسالان، پرستاری از کودکان، پرستاری سلامت جامعه و ... تدریس شده و مبحثی از مهارت کار تیمی مشاهده نشد[۱۷]. همچنین در دانشگاه دیکن[۵] استرالیا دروسی نظیر تشریح، فیزیولوژی، ارزیابی سلامت، سلامت روان، حاکمیت بالینی و ... تدریس می شود اما درسی به نام مهارت های کار تیمی مشاهده نشده است[۱۸].

بنابراین جای تاسف است که پرستاران در دوران تحصیل اطلاعات چندانی در مورد کار تیمی دریافت نکرده و تحت آموزش لازم قرار نمی گیرند[۱۹]. از سوی دیگر دربین پژوهش های انجام گرفته شده نیز مطالعه ای که به طور مستقیم در زمینه طراحی و اعتبار بخشی الگوی برنامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت های کارتیمی در دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری باشد مشاهده نشده است به طور مثال: سیاری فرد و شهبازی تاثیر آموزش شبیه سازی شده بر همکاری بین حرفه ای دانشجویان پزشکی، پرستاری و علوم آزمایشگاهی را مورد مطالعه قرار دادند [۱۰]، کیخا، رمضانی و حیدری نیز نگرش و موانع کار تیمی در بخش مراقبت های ویژه از دیدگاه پرستاران را مورد بررسی قرار دادند [۲۰]. پارسا، فاتح پور و آقاگلی نیز رابطه کار تیمی با چابکی سازمانی در پرستاران را مورد پژوهش قرار دادند[۲۱]. ، خادمیان نیز یک مطالعه مروری تحت عنوان آموزش کار تیمی در سیستم ارائه مراقبت بهداشتی را انجام داد [۱۳]. همچنین کارلسنا[۶] و همکاران تاثیر برنامه آموزشی مشتمل بر مطالبی در زمینه ارتباطات، همکاری و مدیریت تعارض بر نگرش دانشجویان کارشناسی پرستاری نسبت به کار تیمی را مورد مطالعه قرار دادند [4]. والکر[۷] نیز اثربخشی نوعی برنامه شبیه سازی بر نگرش دانشجویان مقطع کارشناسی رشته پرستاری در رابطه با همکاری در کار تیمی را مورد بررسی قرار داد [۹]. همچنین موسیک ، ترینکل و تابور[۸] اثر برنامه درسی بهداشت طبخ بر مهارت کارتیمی در دانشجویان رشته های علوم پزشکی را مورد بررسی قرار داد [۲۲]. بارتون ، بروک و اسچریبر[۹] نیز به تحلیل انتقادی مطالب منتشر شده در پایگاه های اطلاعاتی در زمینه مداخلات آموزشی جهت کارتیمی در پرستاران پرداختند [۱۹]. لذا با توجه به عدم مشخص بودن چگونگی دست یابی به مهارت کار تیمی در برنامه های درسی پرستاری مطالعه شده، وجود خلا یا عدم مشاهده ی پژوهشی در این زمینه و احساس اهمیت موضوع طی تجربیات شغلی پژوهشگر در امر تعلیم و تربیت دانشجویان پرستاری در سال های متمادی، محقق بر آن شد تا شخصا الگوی برنامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت‌های کار تیمی در مقطع کارشناسی رشته پرستاری ایران را طراحی نماید.

مواد و روش کار

تحقیق پیش رو در محدوده زمانی بهار تا زمستان سال ۱۴۰۳ انجام گرفت. بررسی مورد نظر ازنظر نوع طرح کیفی و به روش اکتشافی بوده که پژوهشگر پس از مرور بر ادبیات(فیش برداری از کتب، مقالات و پایان نامه هایی که برای محقق قابل دسترس بود ند) اقدام به تدوین و اجرای مصاحبه نیمه ساختار یافته(حاوی دو سوال براین مبنی که برنامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت کار تیمی جهت دانشجویان پرستاری از چه عناصری تشکیل شده و دیگر این که هر کدام از عناصرمد نظر چه ویژگی هایی می بایست داشته باشند) با ۱۲ نفر صاحب نظر در استان مازندران (۶ نفر متخصص برنامه درسی و ۶ نفر مدرس پرستاری) که به شکل هدفمند ملاک محور نمونه گیری شده بودند نمود.(معیار ورود به مطالعه داشتن تحصیلات حداقل کارشناسی ارشد در رشته برنامه درسی و یا پرستاری و همچنین تدریس در مقطع دانشگاهی بوده است، عدم تمایل به ادامه شرکت در پژوهش نیز جزء معیار خروج از بررسی بود) شایان ذکر است مدت مصاحبه برای هر فرد ۲۰ الی ۳۰ دقیقه به طول انجامید و از مصاحبه شوندگان یادداشت برداری شد. شایان ذکر است که اطلاعات به دست آمده از طریق فیش برداری و داده‌های منتج از مصاحبه‌ها با نرم¬افزار تحلیل داده‌های کیفی MAXQDA

---

[3] . Pittsbourg
[4] . Vermont
[5] . Deakin
[6] . Karlsena
[7] . Walker
[8] . Musick , Trinkle and Tabor
[9] .Barton, Bruce and Schreiber

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-07]

2018 کدگذاری و تحلیل شده به طوری که اطلاعات به دست آمده در ۴ دسته اهداف، محتوا، روش های یاددهی–یادگیری و ارزشیابی دسته بندی و تحت ۷۹ مشخصه جزیی یا گویه و به عنوان برنامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت های کار تیمی ارایه گردید.

یافته‌ها

جدول (۱) چهارچوب نظری برنامه درسی با تاکید بر پرورش مهارت های کار تیمی در مقطع کارشناسی پرستاری مستخرج از مرور بر ادبیات

اهداف

شناختی: خودآگاهی، ارتقاء دانش در رابطه با تیم کاری، ارتقاء دانش ارتباطات،ارتقاء دانش مدیریت و رهبریی، ارتقاء دانش نظارت بر موقعیت، کلی نگری،قدرت تصمیم گیری، حل مساله، تفکر واگرا، تفکر انتقادی در فراگیران، تفکر خلاق، سواد اطلاعاتی، یادگیرنده مستقل شدن، یادگیرنده ی مادام العمر، ارتقاء علم آموزش به دیگران، انتقال یادگیری

عاطفی شامل؛ خودگردانی، اهمیت قایل شدن به کار تیمی، اولویت قرار دادن رویکرد تیمی برای مقابله با مشکلات، میل به ارتباط موثر، گوش دادن فعالانه، اعتماد به نفس، اعتماد متقابل به یکدیگر، جهت گیری تیمی، مسئولیت پذیری، احترام به عقاید یکدیگر، شفقت، همدلی، سازگاری، درخواست کمک از دیگران، کمک کردن به دیگران، نظم پذیری، تسلط گرایی، استقامت روانی، سخت کوشی **مهارتی یا روانی حرکتی** ؛ برقراری ارتباط ماهرانه، تطبیق پذیری، مدیریت کردن، دقت عمل، افزایش کارآیی، افزایش بهره وری، پیگیری مراقبت های انجام شده، مستندسازی مراقبت ها.

مودب و همکاران(۱۳۹۹)، استف(۲۰۲۳)، گولند(۲۰۲۳)، ملت(۲۰۲۴)، کورتوی(۲۰۲۳)، اپیجنن(۲۰۲۳)، فردوش(۲۰۲۳)، گروه دانشگاه موناش(۲۰۲۴)، هندرسون(۲۰۲۳)، خادمیان(۱۳۹۶)، نصرتی قلعه و همکاران(۱۴۰۳)، فقیهی پور(۱۴۰۰)، خادمیان(۱۳۹۶)، کیخا، رمضانی و حیدری(۱۴۰۰).)، آژانس تحقیقات و کیفیت مراقبت بهداشتی(۲۰۲۳)،

محتوا

نوع؛ مرتبط با اهداف تدوین شده، بر اساس نیاز ها و علایق فراگیران، هدایت کننده فراگیران به فعالیت، حاوی مفاهیم تازه، هدایت کننده ی فراگیر به فرضیه سازی، حاوی مثال های طبیعی و عینی، متنوع بوده و شامل محتوای الکترونیکی، انعطاف پذیر، متناسب با رشد عقلی, تجربیات قبلی و تفاوت های فردی فراگیران، سودمند، با اهمیت، **سازمان دهی**؛ رعایت اصل وسعت، اصل تعادل، بر اساس مساله باشد نه موضوع و ازساده به پیچیده، به صورت افقی و تلفیق نظریه و عمل در سازماندهی

جاین(۲۰۲۳)، قاسم پور(۱۳۹۳)،)، آژانس تحقیقات و کیفیت مراقبت بهداشتی(۲۰۲۳)، خادمیان(۱۳۹۶).کارلسنا و همکاران(۲۰۲۲)، والکر(۲۰۲۱)، موسیک، ترینکل و تابور(۲۰۲۰)، حاصلی و همکاران(۱۴۰۱)، فاتح پور و آقا گلی(۱۳۹۹)، میرزایی، طیبی و نظری منش(۱۳۹۹)،

روش های یاددهی یادگیری

سخنرانی، بارش فکر، مبتنی بر سناریو(پرسش و پاسخ، بحث گروهی و ...)، ایفای نقش، مبتنی بر نمایش علمی، فیلم آموزشی، مبتنی بر بازی شبیه سازی بالینی، آموزش از طریق همتایان، آموزش از طریق بیمار دارای شرایط، آموزش مجازی

ملکی(۱۴۰۲)، خادمیان(۱۳۹۶)، آژانس تحقیقات و کیفیت مراقبت بهداشتی(۲۰۲۳)، سیاری فرد و شهبازی(۱۴۰۱)، خادمیان (۱۳۹۶)، کارلسنا و همکاران(۲۰۲۲)، والکر(۲۰۲۱)،حاصلی و همکاران(۱۴۰۱)، موسیک، ترینکل و تابور(۲۰۲۰)

ارزشیابی

مبتنی برنیازها و علایق فراگیران در نظر گرفتن هر سه نوع ارزشیابی(تشخیصی، تکوینی و تراکمی)، تاکید ویژه بر ارزشیابی تکوینی و مستمر استفاده از انواع ارزشیابی به صورت کوتاه پاسخ، گسترده پاسخ، عینی(چهارگزینه ای) و عملی، تاکید ویژه بر پوشه کار، توجه به ارزیابی توسط همکاران، بازخورد در ارزشیابی، توجه به ارزشیابی فرایند محور و ارزیابی فرآیند حصول به نتیجه در پاسخ به سوالات

عابدین زاده نیاسر(۱۴۰۰)، سیف(۱۴۰۳)، قلی زاده، قنبری طلب و قنبری، ۱۳۹۱)، نریمانی(۱۳۹۵)، فرنیا، اقدسی و شوشتری، ۱۳۹۲)، واشنگتون(۲۰۲۳)، خادمیان(۱۳۹۶).)، آژانس تحقیقات و کیفیت مراقبت بهداشتی(۲۰۲۳)، کارلسنا و همکاران(۲۰۲۲)، والکر(۲۰۲۱)، حاصلی و همکاران(۱۴۰۱)، میرزایی، طیبی و نظری منش(۱۳۹۹)، پارسا، فاتح پور و آقا گلی(۱۳۹۹)، کیخا، رمضانی و حیدری(۱۴۰۰).

پس از مرور بر ادبیات نتایج در جدول (۱) ارایه شد.

جدول فوق نشان دهنده عناصر به همراه مشخصات کلی و جزیی برنامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت کارتیمی حاصل از مرور بر ادبیات مرتبط می باشد.

پس از مصاحبه با صاحب نظران اطلاعات به دست آمده در جدول(۲) به نمایش در آمد.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-07]

جدول فوق نشان دهنده عناصر به همراه مشخصات کلی و جزیی برنامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت کارتیمی حاصل از مصاحبه با افراد صاحب نظر است .

جدول (۲) چهارچوب نظری برنامه درسی با تاکید بر پرورش مهارت های کار تیمی در مقطع کارشناسی پرستاری مستخرج از مصاحبه

صاحب نظر بر مبنای کد مصاحبه	عناصر برنامه درسی	ویژگی های مربوط به عناصر برنامه
م۱ ، ۳م، ۴م، ۶م ، ۵م، ۹م، م۱۰، م۱۱، م ۱۲	اهداف	**شناختی:** خودآگاهی، ارتقاء دانش در رابطه با تیم کاری، ارتقاء دانش ارتباطات، ارتقاء دانش نظارت بر موقعیت، کلی نگری،قدرت تصمیم گیری، حل مساله، تفکر واگرا، تفکر انتقادی در فراگیران، تفکر خلاق، سواد اطلاعاتی، یادگیرنده مستقل شدن، یادگیرنده ی مادام العمر، ارتقاء علم آموزش به دیگران، **عاطفی** شامل؛ خودگردانی، اهمیت قایل شدن به کار تیمی، اولویت قرار دادن رویکرد تیمی برای مقابله با مشکلات، میل به ارتباط موثر، اعتماد به نفس، اعتماد متقابل به یکدیگر، جهت گیری تیمی، مسئولیت پذیری، احترام به عقاید یکدیگر، سازگاری، نظم پذیری، تسلط گرایی، استقامت روانی، سخت کوشی **مهارتی یا روانی حرکتی** ؛ برقراری ارتباط ماهرانه، تطبیق پذیری، دقت عمل، افزایش کارآیی، افزایش بهره وری، پیگیری مراقبت های انجام شده، مستندسازی مراقبت ها.
م ۱، ۲م ،۳م ، ۴م ،۵م، م۸،م۹،م۱۰،م۱۱، م۱۲	محتوا	**نوع؛** مرتبط با اهداف تدوین شده، بر اساس نیاز ها و علایق فراگیران، هدایت کننده فراگیران به فعالیت، حاوی مفاهیم تازه، هدایت کننده ی فراگیر به فرضیه سازی، ، متنوع بوده و شامل محتوای الکترونیکی، انعطاف پذیر، متناسب با تجربیات قبلی و تفاوت های فردی فراگیران، سودمند، با اهمیت، **سازمان دهی؛** رعایت اصل تعادل، بر اساس مساله باشد نه موضوع و ازساده به پیچیده، به صورت افقی و تلفیق نظریه و عمل در سازماندهی
م ۱، ۲م ،۳م ، ۴م ،۵م، م۷ ،م۹،م۱۰،م۱۱، م۱۲	روش های یاددهی یادگیری	سخنرانی، بارش فکر، مبتنی بر سناریو(پرسش و پاسخ، بحث گروهی و ...)، ایفای نقش، مبتنی بر بازی شبیه سازی بالینی، آموزش از طریق همتایان، آموزش از طریق بیمار دارای شرایط
، ۱م، ۲م ،۳م،۴م،۵ م۱۰، م۹، م۷، ۸م، ۱۱م، م۱۲	ارزشیابی	مبتنی برنیازها و علایق فراگیران، تاکید وپژه بر ارزشیابی تکوینی و مستمر استفاده از انواع ارزشیابی به صورت کوتاه پاسخ، گسترده پاسخ، و عملی، تاکید ویژه بر پوشه کار بازخورد در ارزشیابی، توجه به ارزشیابی فرایند محور و ارزیابی فرآیند حصول به نتیجه در پاسخ به سوالات

پس از تحلیل و کد گذاری مطالب بدست آمده از مرور بر ادبیات و مصاحبه نیمه ساختاریافته با افراد صاحب نظر از طریق نرم¬افزار تحلیل داده‌های کیفی MAXQDA 2018 عناصر چهار گانه برنامه درسی(اهداف، محتوا، روش های یاددهی-یادگیری و ارزشیابی) به همراه مشخصات کلی و جزیی شان(گویه)برای برنامه درسی با تاکید بر پرورش مهارت های کار تیمی در مقطع کارشناسی پرستاری ایران در جدول(۳) ارایه شد

جدول(۳) چهارچوب نظری برنامه درسی با تاکید بر پرورش مهارت های کار تیمی در مقطع کارشناسی پرستاری

عناصربرنامه	مشخصات کلی	مشخصات جزیی(گویه ها)
هدف	شناختی	خودآگاهی، ارتقاء دانش در رابطه با تیم کاری، ارتقاء دانش ارتباطات،ارتقاء دانش مدیریت و رهبری، ارتقاء دانش نظارت بر موقعیت، کلی نگری،قدرت تصمیم گیری، حل مساله، تفکر واگرا، تفکر انتقادی در فراگیران، تفکر خلاق، سواد اطلاعاتی، یادگیرنده مستقل شدن، یادگیرنده ی مادام العمر، ارتقاء علم آموزش به دیگران، انتقال یادگیری

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-07]

	عاطفی	خودگردانی، اهمیت قایل شدن به کار تیمی، اولویت قرار دادن رویکرد تیمی برای مقابله با مشکلات، میل به ارتباط موثر، گوش دادن فعالانه، اعتماد به نفس، اعتماد متقابل به یکدیگر، جهت گیری تیمی، مسئولیت پذیری، احترام به عقاید یکدیگر، شفقت، همدلی، سازگاری، درخواست کمک از دیگران، کمک کردن به دیگران، نظم پذیری، تسلط گرایی، استقامت روانی، سخت کوشی
	روانی- حرکتی	برقراری ارتباط ماهرانه، تطبیق پذیری، مدیریت کردن، دقت عمل، افزایش کارآیی، افزایش بهره وری، پیگیری مراقبت های انجام شده، مستندسازی مراقبت ها.
محتوا	نوع	مرتبط با اهداف تدوین شده، بر اساس نیاز ها و علایق فراگیران، هدایت کننده فراگیران به فعالیت، حاوی مفاهیم تازه، هدایت کننده ی فراگیر به فرضیه سازی، حاوی مثال های طبیعی و عینی، متنوع بوده و شامل محتوای الکترونیکی، انعطاف پذیر، متناسب با رشد عقلی، تجربیات قبلی و تفاوت های فردی فراگیران، سودمند، با اهمیت،
	سازمان دهی	رعایت اصل وسعت، اصل تعادل، بر اساس مساله باشد نه موضوع و ازساده به پیچیده، به صورت افقی و تلفیق نظریه و عمل در سازماندهی.
روش های یاددهی یادگیری		روش های یاددهی-یادگیری برنامه درسی طرح شده شامل ۱۱ مورد است ؛ سخنرانی، بارش فکر، مبتنی بر سناریو(پرسش و پاسخ، بحث گروهی و ...)، ایفای نقش، مبتنی بر نمایش علمی، فیلم آموزشی، مبتنی بر بازی، شبیه سازی بالینی، آموزش از طریق همتایان، آموزش از طریق بیمار دارای شرایط، آموزش مجازی
ارزشیابی		مبتنی برنیازها و علایق فراگیران، در نظر گرفتن هر سه نوع ارزشیابی(تشخیصی، تکوینی و تراکمی)، تاکید ویژه بر ارزشیابی تکوینی و مستمر ، استفاده از انواع ارزشیابی به صورت کوتاه پاسخ، گسترده پاسخ، عینی(چهارگزینه ای) و عملی، تاکید ویژه بر پوشه کار، توجه به ارزیابی توسط همکاران، بازخورد در ارزشیابی، توجه به ارزشیابی فرایند محور و ارزیابی فرآیند حصول به نتیجه در پاسخ به سوالات

همانطور که در جدول شماره ی۳ مشخص شده است نتایج تحقیق نشان داد که برنامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت های کار تیمی در دانشجویان مقطع کارشناسی شامل ۴ عنصر و ۷۹جزء یا گویه است. در واقع در مورد هر کدام از عناصر برنامه درسی اجزایی وجود دارد که دستیابی به این اجزاء در نظام آموزشی رشته پرستاری، موجب پرورش مهارت کار تیمی خواهد شد. ۴ عنصر مربوط به برنامه درسی ذکر شده شامل؛ اهداف، محتوا، روش های یاددهی-یادگیری و در نهایت ارزشیابی می باشد. اجزاء هر عنصر در جدول قید شده است.

بحث

هر چند در بین پژوهش های انجام گرفته شده، پژوهشی که مستقیما به طراحی و اعتبار بخشی برنامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت های کار تیمی جهت دانشجویان کارشناسی پرستاری پرداخته شده باشد مشاهده نشد اما به گونه ای می توان یافته های پژوهش حاضر را با چند پژوهش دیگر، به شرح زیر، مورد مقایسه قرار داد:

یافته پژوهش حاضر با یافته های حاصلی و همکاران[۵] در زمینه اهداف شناختی از این نظر که به کلیات کار تیمی و ارتباطات موثر پرداختند مشابه است اما از این نظر که در برنامه مهارت کار تیمی خود اهداف برنامه را تفکیک ننموده و صرفا به دو هدف(کلیات کارتیمی و ارتباطات موثر) اشاره نمودند متفاوت است زیرا در پژوهش حاضر علاوه بر تفکیک اهداف در سه حیطه شناختی(۱۶ مورد)، عاطفی(۱۹ مورد) و مهارتی(۸ مورد) بر کلیات کار تیمی و ارتباطات موثر نیز در مجموعه اهداف شناختی نیز اشاره شده است.

در پژوهش کارلسنا و همکاران [4]. نیز در زمینه اهداف از این نظر که به مواردی چون ارتباطات، همکاری و مدیریت تعارض اشاره نموده اند نظیر پژوهش حاضر می باشد اما در این مورد که بر خلاف پژوهش حاضر، بدون تفکیک حیطه ها، صرفا از ۳ ویژگی در برنامه آموزشی خود اشاره می نمایند با یافته های پژوهش حاضر متفاوت است زیرا در پژوهش حاضر اهداف در سه حیطه و به تفکیک (شناختی، عاطفی و مهارتی)مشخص شده و ارتباطات به صورت دانش ارتباطات در حیطه شناختی، برقراری ارتباط ماهرانه در حیطه مهارتی، همکاری به صورت کمک به دیگران و کمک گرفتن از دیگران در بعد عاطفی، مدیریت تعارض تحت عنوان مدیریت در حیطه مهارتی نیز آمده است. هر چند از این نظر که موسیک، ترینکل و تابور [۲۲]. نیز نظیر پژوهش حاضر به هدف مهارتی در برنامه آموزشی خود اشاره نموده اند و از این رو مشابه یافته های پژوهش حاضر است اما در این مورد که جزئیاتی از اهداف مهارتی توسط موسیک، ترینکل و تابور اشاره نشده و صرفا به مهارت عملی بهداشت طبخ جهت دسترسی به مهارت کار تیمی پرداخته اند با یافته های پژوهش حاضر متفاوت است زیرا در پژوهش حاضر در زمینه هدف رفتاری به ۸ مهارت یا ویژگی نظیر؛ برقراری ارتباط ماهرانه، تطبیق پذیری، مدیریت کردن، دقت عمل، افزایش کارآیی، افزایش بهره وری، پیگیری و ... اشاره گردیده است .

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-07]

یافته های پژوهش حاضر با یافته های آژانس تحقیقات و کیفیت مراقبت های بهداشتی [۲۳]. از این نظر که در به روز رسانی برنامه آموزشی TeamSTEPPS به منظور ادغام موفقیت آمیز اصول ارتباطات و کار تیمی در سیستم های مراقبت بهداشتی، در اهداف برنامه درسی ویژگی های مربوط به اهداف شناختی را صرفا تحت عنوان مدل ذهنی مشترک ذکر کرده و سپس هدف را به عنوان نقش ها، مسئولیت های اعضاء، اطلاعات و چگونگی تعامل اعضاء بر اساس مهارت های فردی تشریح می نماید متفاوت است زیرا در پژوهش حاضر اهداف شناختی در همان ابتدا در ۱۶ ویژگی جداگانه نظیر؛ خودآگاهی، ارتقاء دانش در رابطه با تیم کاری، ارتقاء دانش ارتباطات،ارتقاء دانش مدیریت و رهبریی، ارتقاء دانش نظارت بر موقعیت و ...مشخص شده و در رابطه با ویژگی های اهداف عاطفی نیز پژوهش ذکر شده صرفا به اعتماد متقابل و جهت گیری تیمی می پردازد حال آن که در پژوهش حاضر علاوه بر دو ویژگی بیان شده بر مواردی چون خودگردانی، اهمیت قایل شدن به کار تیمی، اولویت قرار دادن رویکرد تیمی برای مقابله با مشکلات، میل به ارتباط موثر، گوش دادن فعالانه، اعتماد به نفس، مسئولیت پذیری، احترام به عقاید یکدیگر، شفقت، همدلی، سازگاری، درخواست کمک از دیگران، کمک کردن به دیگران، نظم پذیری، تسلط گرایی، استقامت روانی، سخت کوشی نیز تاکید می نماید. آژانس تحقیقات و کیفیت مراقبت های بهداشتی در زمینه اهداف مهارتی به کارآیی اشاره نموده و آن را شامل تطبیق پذیری، دقت، بهره وری، ایمنی و قابلیت اطمینان بالا می داند، حال آن که در پژوهش حاضر علاوه بر موارد ذکر شده بر برقراری ارتباط ماهرانه، مدیریت کردن، افزایش بهره وری، پیگیری مراقبت های انجام شده و مستندسازی مراقبت ها نیز تاکید شده است. در تبیین یافته ها ی پژوهش حاضر می توان گفت که پژوهش حاضر برخلاف پژوهش های ذکر شده به این موضوع اشاره دارد که جهت ارتقاء و پرورش مهارت کارتیمی در دانشجویان پرستاری نمی توان صرفا به چند هدف اکتفا ء نمود بلکه این موضوع نیازمند توجه به هر سه حیطه اهداف یادگیری آن هم در جزییات بسیار دقیق تر است تا بتوان به نتایج مناسب دست یافت.

ویژگی های محتوای تدوین شده در پژوهش حاضر از این نظر که می بایست مرتبط با اهداف ، بر اساس نیاز فراگیران، هدایت کننده آن ها به فعالیت و حاوی مفاهیم تازه و شامل محتوای الکترونیکی باشد و همچنین از ساده به پیچیده سازمان دهی شود با محتوای برنامه آموزشی مورد استفاده توسط حاصلی و همکاران[۵]. مشابه بوده اما از این نظر که در پژوهش حاضر ویژگی های دیگری چون حاوی مثال های طبیعی و عینی، انعطاف پذیری، در نظر گرفتن تفاوت های فردی و ... نیز مد نظر قرار گرفته شده است با یافته پژوهشگران ذکر شده متفاوت است. در قیاس با ویژگی های محتوای برنامه آموزشی مورد استفاده توسط سیاری فرد و شهبازی[۱۰]، پارسا، فاتح پور و آقا گلی [۲۱]. میرزایی، طبیبی و نظری منش [۳]. کارلسنا و همکاران [4]. موسیک، ترینکل و تابور [۲۲]. تنها می توان گفت ویژگی های محتوای برنامه درسی تدوین شده در پژوهش حاضر صرفا از این نظر که محتوا می بایست بر اساس اهداف تدوین شود با ویژگی های محتوای برنامه آموزشی پژوهشگران مذکور شباهت دارد زیرا این افراد هیچ ویژگی دیگری از محتوای برنامه خود را اعلام ننمودند تا بتوان قیاس دیگری هم نمود. خادمیان [۱۳]. نیز که به بررسی متون در زمینه پژوهش های موجود در رابطه با برنامه های کار تیمی پرداخته است ذکری از ویژگی های محتوای برنامه های منتشر شده ننموده است از این رو مغایر با یافته های پژوهش حاضر است زیرا در پژوهش پیش رو به ویژگی های محتوا چه از نظر نوع و چه از نظر سازمان دهی به صورت گسترده پرداخته شده است.

هر چند که آژانس تحقیقات و کیفیت مراقبت های بهداشتی [۲۳]، در به روز رسانی برنامه آموزشی TeamSTEPPS به طور جداگانه ویژگی های محتوای برنامه را تفکیک و مشخص ننموده و از این نظر با یافته های پژوهش حاضر متفاوت است اما در این مورد که به هنگام به روز رسانی برنامه عملا اصولی نظیر مرتبط بودن محتوا با اهداف تدوین شده، هدایت کننده بودن فراگیران به فعالیت، حاوی مفاهیم تازه، هدایت کننده ی فراگیر به فرضیه سازی، حاوی مثال های طبیعی و عینی، متنوع و شامل محتوای الکترونیکی بودن، انعطاف پذیری، متناسب با تجربیات قبلی فراگیر، سودمندی، با اهمیت بودن و در سازمان دهی محتوا نیز این نکته که سازماندهی محتوا بر اساس مساله باشد نه موضوع و ازساده به پیچیده و به صورت تلفیق نظریه و عمل باشد را رعایت نموده است شباهت زیادی با یافته های پژوهش حاضر دارد. بنابراین در تبیین یافته های پژوهش حاضر در زمینه محتوا نیز نظیر اهداف می توان گفت که در برنامه درسی جهت پرورش مهارت کارتیمی نمی توان صرفا به چند محتوای خاص اکتفاء نمود بلکه توجه به محتوا در کلیه ی جنبه ها، چه از نظر نوع، سازماندهی و ... و چه از نظر سایر جنبه ها ضروریست تا محتوای تدوین شده بتواند در رشد مهارت کارتیمی موثر باشد.

یافته های پژوهش حاضر در زمینه روش های یاددهی یادگیری با مطالعه حاصلی و همکاران[۵] سیاری فرد و شهبازی[۱۰]. و خادمیان[۱۳]. نیز از این نظر که پژوهشگران مذکور در برنامه آموزشی خود به ترتیب بر روش های سخنرانی، مجازی، شبیه سازی، روش های مختلف مبتنی بر کلاس درس، نمایش و شبیه

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-07]

سازی برای آموزش کار تیمی در سیستم ارائه مراقبت بهداشتی تاکید نموده اند همسو بوده اما از این نظر که سایر روش های یاددهی یادگیری مطرح در پژوهش حاضر نظیر؛ بارش فکری، پرسش و پاسخ، بحث گروهی، آموزش از طریق همتایان و ... را نادیده گرفته اند متفاوت می باشد.

شایان ذکر است که یافته های پژوهش حاضر از یک سو با مطالعه کارلسنا و همکاران [4]، والکر[۹] و موسیک، ترینکل و تابور [۲۲]. نیز از این نظر که پژوهشگران مذکور به ترتیب بر روش های سخنرانی، شبیه سازی و نمایش عملی تاکید داشته اند همسو بوده اما از سوی دیگر چون این افراد به سایر موارد مطرح شده در پژوهش حاضر(مبتنی بر بازی، آموزش از طریق همتایان و بیمار و ...) نپرداخته اند متفاوت و ناهمسو می باشند.

آژانس تحقیقات و کیفیت مراقبت های بهداشتی [۲۳]. نیز در به روز رسانی برنامه آموزشی TeamSTEPPS به روش های سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی، روش مجازی، سناریو، شبیه سازی و آموزش مجازی دست یافته اند و از این نظر همسو با یافته های پژوهش حاضر می باشد اما در این مورد که به آموزش از طریق هماتایان و همچنین آموزش از طریق بیماران دارای شرایط اشاره نکرده اند ناهمسو با پژوهش حاضر می باشد. در تبیین یافته های پژوهش حاضر در زمینه ی روش های یاددهی و یادگیری در برنامه درسی پرورش مهارت کارتیمی نیز نتایج پژوهش حاضر در مقایسه با پژوهش های ذکر شده به این موضوع اشاره دارد که به منظور پرورش مهارت کارتیمی لازم است از روش های یاددهی و یادگیری متعدد و متنوعی استفاده نمود.

یافته های پژوهش حاضر در زمینه ارزشیابی با مطالعه حاصلی و همکاران[۵]، نیز از این نظر که پژوهشگران مذکور در برنامه آموزشی خود بر ارزشیابی تراکمی، عینی و عملی تاکید داشته همسو بوده اما در این مورد که این افراد سایر موارد ارزشیابی چون تشخیصی، تکوینی، کوتاه پاسخ، گسترده پاسخ و ... را در نظر نگرفته اند ناهمسو می باشد. همچنین کیخا، رمضانی و حیدری[۲۰]، پارسا، فاتح پور و آقاگلی[۲۱]. میرزایی، طبیبی و نظری منش[۳]، کارلسنا و همکاران[4]. و والکر[۹]. همانند پژوهش حاضر به روش عینی تاکید نموده اما سایر روش ها چون کوتاه پاسخ، گسترده پاسخ، پوشه کار و ...را نادیده گرفته اند. موسیک ، ترینکل و تابور [۲۲]. نیز همانند پژوهش حاضر از روش پرسشنامه، مشاهده و پوشه کار استفاده نموده بنابراین در موارد ذکر شده همسوی پژوهش حاضر بوده حال آن که به دلیل عدم توجه به روش های دیگر ارزشیابی همانند ؛ تشخیصی، تکوینی، تراکمی، ارزشیابی توسط همتایان و .. با پژوهش حاضر ناهمسو می باشد.

یافته های پژوهش حاضر از یک سو به دلیل این که همانند آژانس تحقیقات و کیفیت مراقبت های بهداشتی [۲۳] بر روش های ارزشیابی تشخیصی، تکوینی، تراکمی، عینی، عملی، ارزشیابی فرایند محور و همچنین خود ارزیابی تاکید نموده همسو با یافته های پژوهش مذکور بوده اما از سوی دیگر به علت عدم توجه آژانس تحقیقات و کیفیت مراقبت های بهداشتی بر ارزشیابی مبتنی بر علایق و نیازهای فرا گیران، پوشه کار و ارزشیابی گسترده پاسخ با پژوهش ذکر شده ناهمسو می باشد. لازم به ذکر است موارد اشاره شده در زمینه ی اهداف، محتوا و روش های یاددهی و یادگیری در رابطه با شیوه های ارزشیابی نیز صدق می کند زیرا پژوهش حاضر نشان داد برخلاف پژوهش های ذکر شده به منظور اطمینان از حصول ارتقاء مهارت کارتیمی نمی توان صرفا به چند روش ارزشیابی تکیه نمود بلکه لازم است از روش های ارزشیابی متعدد و متنوعی استفاده نمود.

در نهایت شایسته است به این مساله پرداخته شود که پژوهش حاضر دارای یک سری محدودیت هایی نیز بوده است از جمله محدود بودن منابع جهت مروری بر ادبیات ، سختی در جلب مشارکت افراد صاحب نظر به منظور شرکت در پژوهش و انجام مصاحبه، ضیق وقت صاحب نظر به دلیل مشغله های شخصی، شغلی و ... از این رو پیشنهاد می شود از سوی پژوهشگر دیگر مجددا پژوهش حاضر تکرار شود و همچنین پیشنهاد می گردد به ویژه از طریق انجام بررسی تجربی اثربخشی برنامه تدوین شده بر دانش، نگرش و مهارت دانشجویان پرستاری و حتی دانشجویان سایر رشته های مشابه نظیر مامایی، علوم آزمایشگاهی و ... مورد ارزیابی قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

الگوی مطلوب برنامه درسی مبتنی بر پرورش مهارت های کار تیمی در مقطع کارشناسی رشته پرستاری از ۴عنصر تشکیل شده است(اهداف، محتوا، روش های یاددهی- یادگیری و در نهایت ارزشیابی) و هر عنصر دارای اجزایی است که تمام ۴ عنصر همراه اجزا، آن جهت پرورش مهارت کار تیمی ضروری بوده و از اهمیت زیاد برخوردار است.

ملاحظات اخلاقی

این مقاله حاصل پژوهشی با کد اخلاق IR.IAU.CHALUS.REC.1402.015 در دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس انجام گرفته است. از طرف دیگر، موضوع پژوهش به آگاهی مصاحبه شوندگان رسیده و این اطمینان نیز به مصاحبه شوندگان داده شد که نام و محل اشتغال آن ها محرمانه خواهد بود.

تضاد منافع

نویسنده این مقاله هیچگونه تضاد منافعی را اعلام ننموده است

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-07]

سپاسگزاری

از مسئولین دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس خصوصا معاونت محترم پژوهشی سرکار خانم دکتر سهیلا نظرپور که جهت انجام پژوهش حاضر پژوهشگر را مورد حمایت قرار دادند بی نهایت سپاسگزار بوده و همچنین از کلیه افرادی که در به ثمر رسیدن پژوهش پیش رو از یاری خود دریغ ننمودند کمال قدردانی به عمل می آید.

منابع

1. Jahanbin, P& et al. : Exploring Barriers of Teamwork in Providing Rehabilitation Services: A Qualitative Content Analysis Archives of Rehabilitation. 2019; 20(3):210-221.
2. Abbasalinezhad S & et al. Identifying the effective components to improve the Teamwork capacity in elementary schools based on the document on the transformation of education, Educational Psychology, 18(66), 55-75.
3. Mirzaei F,Jamaleddin Tabibi S, Nazarimanesh L. The Relationship between Teamwork and the Performance of Medical Staff of Shahid Rajaei Cardiovascular, Medical and Research Center
Tehran, Iran. Iran Journal of Nursing (IJN). 2016 ; 33(125): 70-81
4. Karlsena T , Louise Hall-Lord M , Wangensteen S , Ballangrud, R. The first TeamSTEPPS intervention study in a Norwegian Bachelor of Nursing, 2022 [cited 2024 October]. Available from: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0260691721004378
5. Haseli F, Arsalani, N, Fallahi-Khoshknab M, Vahedi M, Rashid zadeh P. The Effect of the Implementation of Teamwork Skills on the Self-efficacy of Rehabilitation Team Members in the Comprehensive Rehabilitation Center of the Red Crescent Society of Tehran. IJRN. 2022; 8(4): 1-8
6. KhoshnodiIfar, Z& et al. Applying the Team Member Teaching Design (TMTD) Model to StrengthenTeamwork Behavior and Academic Achievement of Arak University Students, Journal of Agricultural Economics and Development, 2020; 51-2(3): 603-616.
7. Banerjee A& et al. A simulation-based curriculum to introduce key teamwork principles to entering medical students. BMC Med Educ, 2016; 16(1):295
8. Greer A, selladurai RI, Pfeifle AL, Selladurai R. Effective Teamwork and Healthcare Delivery Outcomes. 2020[cited 2024 October 31]. Available from: https://www.igi-global.com/chapter/effective-teamwork-and-healthcare-delivery-outcomes/250081
9. Walker S.Enhancing Teamwork and Collaboration in Nursing Students. 2021[cited 2022 May 4] available from: https://digitalcommons.gardner-webb.edu/nursing-dnp/22
10. Siarifard A, Shahbazi F. Implementation of simulation training based on interprofessional teams: a step towards experiential learning of interprofessional cooperation in medical, nursing and laboratory science students, 2022[cited 2024 Oct 18]. Available from: https://royesh.tums.ac.ir/article-1-91-fa.html
11. Nosratighale H& et al. Identifying Components Affecting the Promotion of Teamwork Capacity in Elementary Schools Based on the Education Transformation Documen, Quarterly Journal of strategic research in education,2023;1(21): 335-349
12. Fathi Vajargah K, Principles and Basic Concepts of Curriculum Planning, 2022; Tehran, elmeostadan
13. Khademian Z. Teamwork Training in Healthcare Delivery System: A Review of the Literature. Sadra Med Sci J, 2017; 5(3): 173-186
14. .Nursing department of pennsyl vania state university. 2019[cited 2024 july] . Bachelor of science in nursing curriculum, available from: https:// behrend.psu.edu
15. Nursing department of north carolina. 2019[cited 2025] .Curriculum, available from: https://nursing.unc.edu
16. Nursing department of pittsburg university. 2019[cited 2025] . Baccalaureate Program in NursingCurriculum (Currently Enrolled Students),available from: https://www. nursing. pitt.edu
17. Nursing department of Vermont university. 2016 [2025]. bachelor of science in nursing،available from: http://www.uvm.edu/~cnhs/nursing/?page=undergraduate.html

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-07]

18. Delfan Azari A, Aliasgari M, Khazaea K. Designing the Curriculum Model Based on the Development of
19. on G, Bruce A, Schreiber R. Teaching nurses teamwork: Integrative review of competency-based team training in nursing education. NEP, 2018:volume 32: 129-137
20. Keykha A, Ramezani M, Heydari A. Attitude and Barriers of Teamwork in Intensive Care Unit from the Perspective of Nurses in COVID-19 Pandemic, J Mil Med, 2021: 23(4): 330-339.
21. Parsa B, Fatehpour M, Aghagol M. The Relationship between Teamwork and Organizational Agility in Nurses of Shahid Chamran Hospital in Saveh. Avicenna J Nurs Midwifery care, 2020; 28 (1): 20-26
22. Musick DV. Trinkle D B. Tabor J. Using a culinary health curriculum to teach teamwork skills: A new interprofessional education experience for medical, nursing and physician assistant students,) . 2020[cited 2024 Oct 18] . available from:https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2405452620300719
23. Agency for Healthcare Research and Quality. TeamSTEPPS 3.0. 2023[cited 2024 Oct 18]. Available from: https://www.ahrq.gov/teamstepps-program/index.html.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-07]